

O'ZBEKISTON-MISR: TA'LIM SOHASIDA HAMKORLIK

Ergasheva Mohidil Davlatmirza qizi

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti magistri

E-mail: mohidil4202@gmail.com

Kirish. O'zbekiston Respublikasida tashqi siyosat sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar mintaqamizda tinchlik va barqarorlikni mustahkamlashga, mamlakatimizning xalqaro maydondagi salohiyatini kengaytirishga va xorijiy davlatlar bilan keng qamrovli hamda o'zaro manfaatli aloqalarini rivojlantirishga xizmat qilib kelmoqda. Bu esa O'zbekiston Respublikasining Tashqi siyosiy faoliyat konsepsiyasi, davlatning normativ-huquqiy hujjat va bayonotlarida o'z tasdiqini topib kelmoqda.

Mavzu dolzarbligi. So'nggi yigirma yil mobaynida O'zbekiston Respublikasi va Misr Arab Respublikasining ta'lim sohasidagi hamkorligini rivojlantirish dinamikasi ko'rib chiqiladi. Keng ko'lamlı ta'lim va sayyohlik loyihalarini amalga oshirishga qaratilgan ikki tomonlama hamkorlikka alohida e'tibor qaratilmoqda. Hozirgi kunga kelib o'zaro manfaatlarga asoslangan xalqaro hamkorlik, xossatan ta'lim sohasida, har qanday davlatning maqsadi hisoblanadi, chunki u nafaqat samarali ta'lim olish imkoniyatining paydo bo'lishi hamda professor-o'qituvchilarni ta'lim darajasini rivojlantirish jarayoniga jalb qilishga, balki iqtisodiyotni rivojlantirishga ham o'z hissasini qo'shib kelmoqda.

Darhaqiqat, O'zbekiston o'zining har tomonlama muvozanatli tashqi siyosatida 2017-2021 yillarda rivojlanishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakatlar strategiyasida belgilangan aniq maqsadlarga erishdi, bu bilan jahon hamjamiyati tomonidan keng e'tirof etildi, mamlakatning xalqaro maydondagi nufuzini, mintaqaviy va xalqaro masalalardagi o'rni va ahamiyatini mustahkamladi.

O'zbekistonning zamonaviy tashqi siyosati XXI asrning jadal o'zgarib borayotgan xalqaro siyosiy voqeliklarini hisobga olgan holda shakllantirilmoqda, ular chuqur o'ylangan, tashabbuskor va pragmatik tashqi siyosat yo'nalishini amalga oshirishni, yuzaga kelayotgan muammolarga o'z vaqtida va munosib javob berishni talab qiladi. Bu, o'z navbatida, yangi O'zbekistonning 2022-2026 yillarga mo'ljallangan rivojlanish strategiyasida aks etadi.

MAR bilan 1992-yildan boshlab o'rnatilgan diplomatik munosabatlar ikki mamlakatning turli sohalardagi hamkorlik asoslarini chuqurlashtirish va kengaytirish muddaolariga asos bo'lib xizmat qilgan. 2007-yilga kelib, O'zbekiston-Misr aloqalari rivojlanishining yangi bosqichi start olib, bu vaqtda mazkur hukumatlar o'rtasida

siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy, bank, sud-huquq, axborot sohasida hamkorlik to'g'risida bir qator muhim bitimlar imzolandi.

Biroq, 2011-yilning "Arab bahori" voqealari Misrning siyosiy manzarasini keskin o'zgartirib, mamlakatlar o'rtasida jadal rivojlanib kelayotgan munosabatlarni keskin to'xtatishiga sabab bo'ldi.

2014-yilning 8-iyun kuni Misr Arab Respublikasi yangi oltinchi prezidenti etib Abdul Fattoh Sayid Husayn Xalil As-Sisi saylanib, ushbu davlatda barqaror siyosiy boshqaruv tizimi shakllantirilgandan so'ng O'zbekiston va Misr o'rtasidagi ikki tomonlama munosabatlar tubdan yangi bosqichga ko'tarildi hamda asosiy e'tibor savdo va investitsiya kooperatsiyalarini rivojlantirish, shuningdek, elektrotexnika, mashinasozlik, metallurgiya, kimyo va neft-kimyo, yengil va oziq-ovqat sanoati, qishloq xo'jaligi mahsulotlari eksportini oshirishga qaratildi.

Barchaga ma'lumki, O'zbekiston va Misr aholisining katta qismini yoshlar tashkil etadi. Shu munosabat bilan ushbu mamlakatlarning yoshlari katta salohiyatga ega bo'lgan va mamlakatning kelajakdagi rivojlanishini belgilaydigan hal qiluvchi kuch sifatida qaraladi. Aynan shuning uchun ta'lim sohasi ikki tomonlama munosabatlarni rivojlantirishda muhim o'rin tutadi [2].

O'zbekiston Respublikasida 2019-yil 29-oktabr sanasida "Ilm-fan va ilmiy faoliyat to'g'risida"gi qonun qabul qilindi. Mazkur Qonunning 41-moddasida O'zbekiston Respublikasining ilm-fan va ilmiy faoliyat sohasidagi xalqaro hamkorligi jahon sahnasida o'z o'rnini topish, milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish uchun jahon ilm-fani va texnologiyalarining ilg'or yutuqlaridan foydalanish, mamlakatga xorijiy investitsiyalar, yetakchi xorijiy ilmiy va texnologik markazlar, olimlar va mutaxassislarni jalb etish kabi ustuvor yo'nalishlar aks etgan. Bugungi kunda davlatlarning ta'lim sohasidagi o'zaro hamkorlik strategiyalari, o'z navbatida, yangi tendentsiyalarni namoyon qilmoqda.

Oliy ta'lim sohasidagi xalqaro hamkorlikka kelsak, Oliy ta'lim, fan va innovatsiya vazirligi ushbu sohada xalqaro aloqalarni rivojlantirmoqda va dunyoning ilg'or mamlakatlari tajribasini har tomonlama o'rganib kelmoqda. Oliy ta'lim sohasida xalqaro hamkorlik hukumatlararo va idoralararo bitimlar doirasida amalga oshiriladi.

Ushbu shartnomalar professor-o'qituvchilar va talabalar almashinuvi, qo'shma konferensiyalar va simpoziumlarda ishtirok etish, qo'shma ilmiy tadqiqotlar o'tkazish, ilmiy maqolalar nashr etish kabi masalalar bo'yicha hamkorlikni nazarda tutadi.

MARning istiqbolli tashabbuslaridan biri bo'lgan "Misrda ta'lim oling" nomli tanlovi ilmga chanqoq yoshlarimizga Misrning yetakchi oliy o'quv yurtlarida grant asosida ta'lim olish imkoniyatini beradi.

Arab tilini o'qitish bo'yicha yirik loyihalarni birgalikda boshlash haqida ham aytib o'tishni lozim topdik. Birinchisi, Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston milliy kutubxonasida Arab tilini o'qitish bo'yicha maxsus kurs bo'lib, unda bir nechta yuqori malakali Misr mutaxassislari ishtirok etmoqda. Ikkinchi loyiha mamlakatimizda Arab tilini o'rgatish uchun misrlik o'qituvchilarni jalb qilishdan iborat. Uchinchi loyiha O'zbekiston va Misr universitetlari o'rtasida yaqin hamkorlik istiqbollarini rivojlantirishga qaratilgan.

O'zbekiston Respublikasi prezidenti Shavkat Mirziyoyev Oliy Majlisga yo'llagan murojaatida bugun biz davlat va jamiyat hayotining barcha sohalarini tubdan yaxshilashga qaratilgan innovatsion rivojlanish yo'liga o'tayotganimizni ko'p bora ta'kidladi. Axir, hozirgi tez rivojlanayotgan dunyoda kim g'alaba qozonadi? Faqat yangi fikr, yangi g'oya, innovatsiyaga tayanadigan davlat. Hozirgi kunda ilmiy-tadqiqot va innovatsion faoliyatni rivojlantirish, buning uchun zarur moliyaviy resurslarni safarbar etish, iqtidorli yoshlarning ushbu jarayonda ishtirok etishini har tomonlama qo'llab-quvvatlash va buning uchun yo'naltirilgan ijodiy g'oyalar va ishlanmalar vazifalari diqqat markazida bo'ladi. Zero oliy ta'lim moddiy va ma'naviy farovonlikning zamonaviy vositasi, shuningdek, jamiyatning intellektual darajasining asosidir [3].

Yuqoridagi faktlarni hisobga olgan holda, Misr tomonidan Markaziy Osiyodagi eng qadimiy va nufuzli oliy o'quv yurtlaridan biri sifatida qaraladigan Toshkent davlat sharqshunoslik universitetining roli bu vaziyatda juda muhim ekanligini tushunish qiyin emas. Shubhasiz, sharqshunoslik universiteti va Misr oliy o'quv yurtlari o'rtasidagi hamkorlikni keyingi bosqichga olib chiqish uchun tobora ko'proq loyihalarni amalga oshirish uchun barcha sa'y-harakatlar qilinmoqda. Bunga MARning siyosiy, iqtisodiy, madaniy va ma'rifiy yangiliklarini yorituvchi jurnallaridan birining ishonchli xabari guvohlik beradi.

Misr Arab Respublikasining ilg'or universitetlaridan biri Xelvan universiteti Toshkent davlat sharqshunoslik universitetining xalqaro hamkorlik bo'yicha prorektori-iqtisodiy fanlar nomzodi, dotsent Elyor Mahmudovni qabul qildi.

Davra suhbatlari doirasida tomonlar ta'lim sohasida hamkorlik memorandumlarini imzolash va turizm sohasida ikki tomonlama munosabatlarni kengaytirish muhimligini ta'kidladilar, bu esa talabalar o'rtasida raqobatbardoshlikni oshirish uchun harakatlantiruvchi asos bo'lib xizmat qiladi. Til ko'nikmalari bo'yicha qo'shma loyihalarni ishlab chiqishda sezilarli yutuqlarga erishishdan tashqari, universitetlar ijtimoiy fanlar bo'yicha hamkorlikni yanada mustahkamlashga intilmoqda. Bundan tashqari, Sharqshunoslik universiteti talabalari va magistrantlarining Xelvan

universiteti tomonidan iqtisod sohasida tashkil etilgan virtual ma'ruzalar turkumidagi faol ishtiroki talabalar almashinuvi imkoniyatlarini kengaytirishga yordam beradi [4].

Shunday qilib, O'zbekiston delegatsiyasi Xelvan universiteti va Misr Arab Respublikasining bir qator ilmiy-tadqiqot markazlarining mukammalligi va ixtisoslashuvi jihatlarini ko'rib chiqdi. Universitet ma'muriyati o'zaro manfaatli ilmiy konferensiyalar, ko'rgazmalar, seminarlar, simpoziumlar va qisqa muddatli kurslarni tashkil etishda ikki tomonlama hamkorlik to'g'risida bir qator bitimlarni imzoladi.

Ikki tomonlama aloqalarni yanada kengaytirish va oliy ta'limda maksimal natijalarga erishish maqsadida, bu sohada hamkorlikni tubdan tahlil qilib, quyidagilarni taklif etamiz:

- professor-o'qituvchilar tarkibi malakasi doimiy ravishda Misrning yetakchi oliy o'quv yurtlarida oshirilishi;

- ta'limning turli yo'nalishlari uchun zamonaviy o'quv-uslubiy adabiyotlar ishlab chiqilishi;

- Misr almashinuv dasturlari va treninglarida Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti professor-o'qituvchi, talaba, magistr va doktorantlarining uzluksiz ishtiroki;

- ta'lim jarayonini takomillashtirish va tajriba almashish maqsadida, Misrning yetakchi oliy o'quv yurtlari o'qituvchi va professorlarini muntazam ravishda yurtimizga taklif qilish.

Xulosa qilib aytish kerakki, bugungi kunda O'zbekiston Respublikasi tomonidan ta'lim jarayonini isloh qilishda xalqaro tajribani joriy etish, bir qator muammolarni (korrupsiya, ilg'or yoritish texnologiyalarining yetishmasligi, ta'lim darajasi, diplomlarimizni jahon miqyosida tan olish muammosi mavjudligi) ko'rib chiqish, uning sifatini oshirish, xorijiy mamlakatlarning ilg'or oliy o'quv yurtlari bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish va kengaytirish borasida muhim qadamlar qo'yilmoqda. Bularning barchasi oxir-oqibat nafaqat professional kadrlarni sifatli, raqobatbardosh tayyorlashni ta'minlashga, balki o'quv tizimining yuqoridagi muammoli masalalarni oldini olishga ko'mak beradi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Tashqi siyosat faoliyati sohasidagi qonun hujjatlarini takomillashtirish // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining axborot xizmati. URL: https://parliament.gov.uz/ru/events/committee/15421/?sphrase_id=8354800 (murojaat sanasi: 19.02.2016).

2. O'zbekiston-Misr. Eski hamkorlar uchun yangi turtki // Said Tulaganov // "The mag"elektron jurnali. URL:<https://themag.uz/post/uzbekistan-egipet-noviy-impuls-dlya-staryh-partnerov> (murojaat sanasi: 26.09.2018).
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. URL:<https://uza.uz/ru/.../poslanie-prezidenta-respubliki-uzbekistan-shavkata-mirziyev-23-12-2018/> (murojaat sanasi: 10.12.2019).
4. "GOMHURIA online" MAR axborot-siyosiy jurnali / / Taamur Xillal. URL:<https://m.gomhuriaonline.com/Gomhuria/941319.html#mobile-menu-01> (murojaat sanasi: 05.12.2021).